

Гоголь Т. В., викладач (Рівненський державний гуманітарний університет)

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасний посткризовий період розвитку вітчизняної економіки формування фінансових ресурсів набуває особливої динамічності. Воно пояснюється наявністю досить жорсткої конкуренції як із боку українських, так і зарубіжних компаній, підвищенням вимог споживачів до товарів і послуг, які пропонуються на ринку. З іншого боку, кожне підприємство є також споживачем різноманітних ресурсів.

Успішна діяльність підприємства неможлива без розумного управління фінансовими ресурсами. Неважко сформулювати мету, для досягнення якої необхідне раціональне управління фінансовими ресурсами. Це: виживання підприємства в умовах конкурентної боротьби; запобігання банкрутству і значним фінансовим негараздам; лідерство в боротьбі з конкурентами; максимізація ринкової вартості фірми; прийнятні темпи росту економічного потенціалу фірми; ріст обсягів виробництва та реалізації; максимізація прибутку; мінімізація витрат; забезпечення рентабельної діяльності тощо.

Ефективність використання фінансових ресурсів підприємства значною мірою залежить від раціонального перебігу процесу розроблення та реалізації управлінських рішень у сфері взаємовідносин суб'єкта підприємницької діяльності з навколишнім економічним середовищем, тобто від досконалості управління. Найбільш правильним, за сучасних економічних умов, є трактування управління фінансовими ресурсами підприємств як процесу навчання управлінським діям у сфері використання грошових коштів фондового та нефондового характеру, тобто як науки [1, с. 154].

Основу управління власним капіталом підприємства в процесі його розвитку утворює управління формуванням його власних внутрішніх фінансових ресурсів. З метою забезпечення ефективного управління цим процесом на підприємстві повинна розроблятися спеціальна фінансова політика, спрямована на залучення власних фінансових ресурсів з різних джерел відповідно до потреб його розвитку в майбутньому періоді.

Управління фінансовими ресурсами підприємства – це самостійна система інструментів, методів і форм розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із процесами формування, розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства з метою досягнення стійкого фінансового стану й ефективної діяльності підприємства [2, с. 34].

Важливим елементом організації управління фінансовими ресурсами підприємства є його інформаційне забезпечення, а саме обсяги залучення у

господарський оборот позичкового капіталу у вигляді банківських кредитів та інших позичок. Помилковим є твердження, що повна відмова підприємства від використання кредитів свідчить про його високу фінансову стійкість. Саме залучення у необхідних розмірах кредитних ресурсів створює для підприємства умови максимально ефективного використання фінансових ресурсів. Завжди довгострокові кредити та капітальні вкладення допомагають підприємству прискорити процес розвитку своєї матеріально-технічної бази темпами, які випереджають темпи накопичення для цих цілей власних фінансових ресурсів. За всіх умов підприємство повинно дбати про певний рівень своєї фінансової незалежності, фінансової стійкості, тобто не допускати залучення фінансових ресурсів у розмірах, які перевищують його власні фінансові ресурси, бо в такому разі воно стає неспроможним покрити свої фінансові зобов'язання власними коштами.

Організаційна структура системи управління фінансовими ресурсами суб'єкта, що господарює, а також її кадровий склад, можуть бути побудовані різними способами з урахуванням розмірів підприємства і виду його діяльності. Для великої компанії найбільш характерне відокремлення спеціальної служби, яка управляється віце-президентом із фінансів, тобто фінансовим директором і, як правило, включає бухгалтерію і фінансовий відділ. На невеликих підприємствах роль фінансового менеджера зазвичай виконує головний бухгалтер.

Можна виокремити дві методики організації управління фінансовими ресурсами: логістичний підхід та політику поетапного управління.

Згідно з логістичним підходом, фінансові ресурси підприємства є джерелом формування матеріальних, трудових та інформаційних ресурсів, тому процес управління фінансовими ресурсами підприємства слід розглядати в комплексі з іншими видами ресурсів, що можливо лише за умови логістизації виробництва.

Теоретичне обґрунтування логістичного підходу полягає в двоєдиному підході до розгляду фінансових ресурсів:

- в контексті логістизації виробництва, тобто взаємозв'язку з іншими видами ресурсів;

- в контексті системи бізнесу, тобто послідовного їх перетворення з однієї форми в іншу й особливостей їх функціонування в цих формах.

Ці два підходи можуть бути покладені в основу організації процесу управління фінансовими ресурсами підприємства, і, у свою чергу, вимагають проведення діагностики стану управління фінансовими ресурсами підприємства з використанням показників, які характеризують не тільки фінансову, а й виробничу та інвестиційну діяльність, а також управління фінансовими ресурсами, які знаходяться як у грошовій формі, так і перетворені в матеріалізовану форму.

Важливим є матеріалізація форми фінансових ресурсів з дотриманням їх класифікації за способом використання. Ґрунтуючись на такій точці зору, під фінансовими ресурсами в грошовій формі слід розуміти власні та залучені грошові кошти та їх еквіваленти, які можуть бути джерелом інвестування, а під фінансовими ресурсами в матеріалізованій формі - фінансові ресурси, які вкладені в оборотні та необоротні активи, що перетворені в матеріальні ресурси та засоби праці і приносять дохід [1, с.156].

Отже, зміст логістичного підходу до управління фінансовими ресурсами підприємства полягає у можливості взаємозв'язку та оптимізації етапів матеріалізації фінансових ресурсів в інші види ресурсів. Політика поетапного управління фінансовими ресурсами передбачає здійснення управлінських функцій за такими основними ознаками. Насамперед, це аналіз формування фінансових ресурсів підприємства в попередньому періоді. Метою такого аналізу є виявлення потенціалу формування фінансових ресурсів і його відповідності темпам розвитку підприємства.

Важливим є визначення загальної потреби у власних і залучених фінансових ресурсах. Загальна потреба охоплює необхідну суму власних фінансових ресурсів, сформованих за рахунок як внутрішніх, так і зовнішніх джерел, а також потребу у залучених фінансових ресурсах. Тут слід виділити оцінку вартості залучення власного та використання капіталу з різних джерел. Все це передбачає забезпечення максимального обсягу залучення власних фінансових ресурсів. До того, як розглядати зовнішні джерела формування фінансових ресурсів, повинні бути реалізовані всі можливості їхнього формування за рахунок внутрішніх джерел, тому що основними планованими внутрішніми джерелами формування власних фінансових ресурсів підприємства є сума чистого прибутку й амортизаційних відрахувань[4, с. 97].

Успішна реалізація зазначених підходів до управління фінансовими ресурсами призведе до вирішення таких основних завдань як, забезпечення максимізації формування прибутку підприємства з урахуванням припустимого рівня фінансового ризику; формуванню ефективної політики розподілу прибутку підприємства; формуванню на підприємстві ефективної амортизаційної політики; формуванню і ефективному здійсненню політики додаткової емісії акцій чи залучення додаткового пайового капіталу.

1. Марцин В. С. Деякі підходи до організації управління фінансовими ресурсами підприємства / В. С. Марцин // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 12(90). – С. 153-160.
2. Пастухова В. В. Стратегічне управління підприємства: Монографія / В. В. Пастухова. – К., 2003.
3. Сумець О. М. Стратегія підприємства. Теорія, ситуація, приклади / О. М. Сумець. – К.: Професіонал, 2005. – 320 с.
4. Шершньова З. Є. Антикризове управління підприємства / З. Є. Шершньова. – К., 2004.